

UDK 811.16:81'27:338(497.4)

Igor Ivašković

Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani

igor.ivaskovic@ef.uni-lj.si

POLOŽAJ SLOVANSKIH JEZIKOV NA SLOVENSKEM POSLOVNO- EKONOMSKEM PODROČJU

Prispevek na vzorcu 272 anketirancev analizira položaj tujih jezikov pri slovenskih diplomantih in študentih na področju poslovnih in ekonomskih ved. Splošno znanje je daleč najboljše pri angleščini, sledi povprečno znanje hrvaškega jezika, nato nemščine in srbsčine. Podiplomski študentje so se v povprečju pri večini jezikov ocenili boljše od dodiplomskih študentov, redno zaposleni pa od zaposlenih prek študentskih servisov in neaktivnih na trgu dela. Pri oceni koristnosti znanja tujih jezikov je prva angleščina, nemščina druga in hrvaščina tretja. Med slovanskimi jeziki anketiranci le še znanje srbskega in mejno ruskega jezika zaznavajo kot uporabno. Vsi južnoslovanski jeziki se na lestvici zaznane uporabnosti uvrščajo nižje kot na lestvici znanja.

Ključne besede: tuji jezik, slovanski jeziki, znanje, uporabnost, poslovne vede

The article analyzes the positions of foreign languages among Slovenian graduates and students in the fields of business and economics based on a sample of 272 respondents. General knowledge is by far the best in English, followed by Croatian, then German, and Serbian. On average, postgraduate students rated themselves better than undergraduate students in most languages, while full-time employees rated themselves better than student employees and survey participants who are inactive in the labor market. In assessing the usefulness of foreign language skills, English is first, German second, and Croatian third. Among Slavic languages, only knowledge of Serbian is perceived as useful, while Russian is on the border of perceived usefulness and uselessness. All South Slavic languages are ranked lower on the usefulness scale than on the knowledge scale.

Keywords: foreign language, Slavic languages, knowledge, usefulness, business

1 Uvod

Slovenija je zaradi svoje velikosti in geografskega položaja relativno močno vpeta v globalizacijske procese, zato dvig splošne ravni znanja tujih jezikov pri slovenskem prebivalstvu v zadnjih desetletjih ni presenetljiv. Obenem pa Sloveniji ravno geografski položaj determinira tudi določene posebnosti, ki jih lahko uvrstimo v okvir lokalizacijskih procesov. Opazno je sicer, da v šolskem in visokošolskem sistemu prevladuje poučevanje angleškega jezika, temu sledijo nemščina, italijanščina in francoščina. Nekateri avtorji (npr. Jarc, Zorko 2013) menijo, da je to v skladu s svetovnimi trendi, čemur pa ne gre povsem pritrditi. Na svetovni ravni se namreč na primer španski in kitajski jezik bistveno bolj pogosto poučujeta kot tuja jezika od na primer italijanskega jezika, ki se ga pri nas pogosteje poučuje ravno zato, ker italijanski govorni prostor meji na slovenskega (Enux Education 2021, Looney, Lusin 2018). Posledično je nepravilno

poenostavljeno sklepanje, da Slovenija predstavlja nekakšno svetovno povprečje glede prisotnosti tujih jezikov v družbi, kar obsega tudi vključenost v (visoko)šolski sistem in posledično znanje jezikov v populaciji. Poleg geografskega položaja Slovenije, ki določa tudi njeno jezikovno soseščino, v sklop posebnosti slovenskega govornega prostora sodi tudi dejstvo, da si je slovenščina izborila nesporni status jezikovne samobitnosti, ki ni samoumevna in za katero si določeni narodi, tudi so v naši bližini, še prizadevajo. Za statusom samobitnega oz. polnofunkcijskega jezika z lastno standardizirano jezikovno različico stojijo za slovenščino različne družbene in državne institucije, primarno na ravni Republike Slovenije, sekundarno pa tudi na ravni Evropske unije (EU). Seveda pa samobitnost slovenščine ne izključuje njene sorodnosti z drugimi slovanskimi jeziki, predvsem z drugimi južnoslovanskimi. V tem kontekstu bi bila logična domneva, da se med vsemi tujimi jeziki večina tistih, ki jim je slovenščina prvi jezik, lažje, vsaj na nižjih ravneh (Požgaj Hadži 2012: 15), nauči drugih slovanskih jezikov, začenši s tistimi, ki so tudi geografsko najbližje slovenskemu govornemu prostoru. Vendar prisotnost drugih jezikov, vključno s slovanskimi, na nekem področju ni odvisna le od geografske bližine in sorodnosti. V današnjem globaliziranem svetu, kjer za številnimi odnosi med ljudmi stojijo poslovni interesi, ravno ekonomski in poslovni dejavniki pogosto narekujejo trende učenja tujih jezikov, najprej običajno neinstitucionalnega, nato pa tudi institucionalnega. Z vidika šolskih in visokošolskih institucij je zato pomembno spremljanje trendov ravno na poslovnem področju, saj to omogoča anticipacijo potreb in oblikovanje programov, ki bodo omogočili večjo konkurenčnost učencev oz. študentov na trgu dela in posledično omogočili večjo stopnjo individualnega ter družbenega blagostanja slovenskemu prebivalstvu. Ravno z namenom ugotavljanja stanja znanja tujih jezikov in položaja, ki ga imajo pri tem drugi slovanski jeziki, ter percepcije uporabnosti znanja jezikov na področju poslovnih in ekonomskih ved smo se lotili raziskave med študenti in diplomanti poslovnih in ekonomskih ved, kar bo omogočilo lažje predvidevanje trendov in eventualne prilagoditve izobraževalnih programov na področju slovanskih jezikov. Pri tem smo poskušali odgovoriti na sledeča vprašanja:

1. Kakšna je raven znanja tujih jezikov pri diplomantih in študentih ekonomskih in poslovnih ved in kje se v tem kontekstu nahajajo drugi slovanski jeziki?
2. Kakšna je zaznana uporabnost znanja slovanskih jezikov v primerjavi z drugimi tujimi jeziki?
3. Kako se glede obstoječega znanja in zaznane uporabnosti razlikujejo anketiranci na različnih stopnjah študija in anketiranci z različno stopnjo vpetosti v trg dela?

2 Potreba po znanju tujih jezikov

Na Slovenijo poleg globalnih procesov vplivajo tudi lokalni dejavniki, med katerimi so pomembni tudi odnosi slovenskih poslovnih subjektov. To se odraža na rasti zanimanja za tuje strokovne jezike na področju ekonomije in poslovanja, predvsem za poslovno korespondenco in jezik oglaševanja (Kilar 2008, Čepon 2006). Očitno je, da drugi jeziki, tudi tisti pogojno imenovani »majhni«, po vsej verjetnosti vendarle ne bodo povsem izginili. Nekateri avtorji (npr. Jarc, Zorko 2013) celo menijo, da bo

povprečni prebivalec EU ne glede na svetovno dominantnost angleščine znal vsaj dva ali tri različne tuje jezike in k temu naj bi prispevale v prvi vrsti študentske izmenjave ter liberalizacija trga dela in dobrin. Potrebe po znanju tujih jezikov se ves čas spreminjajo, posledično tudi status določenega jezika v določeni družbi ni statičen. V kolikšni meri je znanje določenega jezika zaznано kot uporabno, seveda ni odvisno samo od dejanske uporabnosti, temveč tudi od subjektivnih dejavnikov statusa jezika v določeni družbi. Večletno sistematično spremljanje na področju znanja in percepcije uporabnosti jezikov nam zato omogoča spremljanje tudi širših družbenih gibanj.

Znanje jezikov omogoča lažje vključevanje v družbo in posledično tudi povečuje možnosti za različne oblike participacije v družbenem življenju. To je potrdila študija o ključnih kompetencah na trgu dela, ki je bila izvedena v več državah, tudi v Sloveniji, in je znanje jezikov uvrstila na peto mesto (Akkuyunlu, Kovačič, Svetlik, Pavlin 2009: 15). Posledično ne preseneča, da se tudi pri nas v šolskem prostoru vse pogosteje ponuja možnost učenja tujih strokovnih jezikov na področju ekonomskih in poslovnih ved. Kljub temu obstajajo določene neuskklajenosti, ki izhajajo predvsem iz pomanjkljivega spremljanja potreb po tujih jezikih (Jurković, Djurić 2008, Jakoš 2007, Horvath, Danko, Kovač, Stare 2012). Ravno slednje je v sferi poslovanja (in prava) namreč večkrat izpostavljeno kot ena izmed ključnih nalog jezikoslovne stroke v zadnjih nekaj desetletjih (Munby 1978, Jarc, Zorko 2013, Buhlmann, Fearn 2000: 11). Pri nas je takšnih raziskav relativno malo. Glede na rezultate študije, ki je bila izvedena v februarju leta 2006 z namenom ugotavljanja mobilnosti slovenskih delavcev pri iskanju zaposlitve v državah EU, je pred dobrim desetletjem in pol 90,8 % Slovencev govorilo vsaj en tuji jezik (Toš 2009: 49–50). 73,1 % je pri tem navedlo angleščino, 17,2 % nemščino, 5,4 % italijanščino, presenetljivo pa je le 2,4 % navedlo »južnoslovanske« jezike. Morda je to posledica vzorčenja ali pa anketirancem enostavno ni bila jasna opredelitev »južnoslovanski jeziki«. Morda so celo mislili, da za označevanje tega odgovora morajo poznati vse južnoslovanske jezike, ali pa tega odgovora niso obkrožili, ker je kateri izmed južnoslovanskih jezikov celo njihov prvi jezik, spraševano pa je bilo po tujem jeziku. Ne glede na to, kateri izmed razlogov v stvarnosti prevladuje, je dejstvo, da je številka nekoliko nizka. Omenjena raziskava namreč ni bila izvedena dolgo po zadnjem uradnem popisu prebivalstva v Republiki Sloveniji v letu 2002. Po tem se je ocenjevalo, da je na primer hrvaščina prvi jezik približno med 2,5 in 3 % državljanov Republike Slovenije, približno 2 % naj bi bil prvi jezik srbsščina, približno 1,6 % jih je navedlo bosanski jezik kot prvi, še nekoliko manjši del pa jih je kot prvi jezik opredelil srbohrvaščino (Šircelj 2003: 88). V kolikor bi samo te številke sešteli, ne upoštevajoč ostalih (južno)slovanskih jezikov, bi lahko predvidevali, da vsaj okoli 7 % slovenske populacije pozna vsaj enega izmed južnoslovanskih jezikov. Delež tistih, ki poznajo katerega izmed slovanskih jezikov, bi potemtakem moral biti večji. Ravno zaradi takšnih nejasnosti in pomanjkanja longitudinalnega spremljanja znanja in potreb na tem področju smo izvedli raziskavo med populacijo, ki je oz. bo kmalu aktivna na trgu dela na področju ekonomije in poslovanja.

3 Metodološki okvir

V spletnem orodju 1ka smo objavili vprašalnik, in sicer med 4. 1. in 4. 4. 2021. V njem so se anketiranci lahko ocenili glede znanja tujih jezikov po CEFR (*Common European Framework of Reference for Languages*) lestvici.¹ V spletni anketi je bila priložena povezava, prek katere so anketiranci lahko dostopali do spletnega testa, v kolikor niso bili prepričani, na katero raven znanja se uvrščajo pri posameznem jeziku. Zbirali smo podatke glede znanja osem slovanskih jezikov, in sicer štirih južnoslovanskih (bolgarščina, hrvaščina, makedonščina in srbsščina), treh zahodnoslovanskih (češčina, poljščina in slovaščina) in enega vzhodnoslovanskega (ruščina). Poleg teh smo kot jezike, ki nam bodo omogočali izhodišča za primerjavo znanja navedenih jezikov, v anketo vključili še angleščino kot vodilni tuji jezik v Sloveniji in njenih izobraževalnih institucijah, tri sosednje jezike, in sicer italijanščino, madžarščino in nemščino (hrvaščina kot četrti sosednji jezik je tako ali tako že vključena v skupino izbranih slovanskih jezikov) in še devet jezikov, ki smo jih izbrali glede na njihovo velikost in deloma tudi glede na njihovo bližino Sloveniji. Skupno smo v raziskavo vključili 21 jezikov.

V nadaljevanju so se anketiranci na 5-stopenjski Likertovi lestvici opredelili glede lastne zaznave uporabnosti oz. pričakovane koristnosti znanja določenega jezika. Pri tem je minimalna vrednost (1) pomenila, da je za posameznika znanje določenega jezika povsem neuporabno, maksimalna vrednost (5) pa je označevala mnenje, da je znanje konkretnega jezika zelo uporabno oz. omogoča velike koristi za tistega, ki to znanje ima. Te povprečne vrednosti seveda ne odražajo dejanske uporabnosti določenega jezika, nakazujejo pa splošne zaznave v opazovani populaciji, ki so plod tako objektivnih kot subjektivnih dejavnikov. Ob tem smo zbirali še demografske podatke in podatke o vključenosti anketirancev na trg dela, kar nam je omogočilo analizo razlik v znanju in percepciji uporabnosti znanja slovanskih jezikov tako med študenti na različnih ravneh študija kot tudi med anketiranci, ki so na različne načine vključeni v trg dela.

Za obdelavo zbranih podatkov smo najprej uporabili opisno statistično analizo, pri kateri smo računali povprečja in odstotkovne deleže, nato smo izvedli korelacijsko analizo, in sicer smo se posluževali izračunavanja Spearmanovega koeficienta, ki je primeren za ocenjevanje soodnosnosti ordinalnih spremenljivk, v določenih primerih pa smo izvajali tudi analizo razlik, kot sta t-test in ANOVA (analiza variance). Vse smo opravili s pomočjo 26. različice orodja SPSS (Statistical Package for the Social Sciences).

Pri izvedbi študije je sodelovalo 272 anketirancev, ki so vsaj delno izpolnili vprašalnik, 247 ga je izpolnilo v celoti. V vzorcu je bilo 63,3 % dodiplomskih študentov (1. bolonjska stopnja študija) in 26,1 % podiplomskih (2. in 3. bolonjska stopnja²), medtem ko je 10,6 % anketirancev že zaključilo svoj študij iz poslovnih in/ali ekonomskih

¹ CEFR lestvica deli znanje jezika na 6 stopenj, in sicer od najnižje A1 do najvišje C2 (podrobnejši opis v Lingula 2021).

² Le 4 doktorski študentje so sodelovali v raziskavi. Ker je to premajhno število za analizo, smo združili študente 2. in 3. stopnje v eno skupino podiplomskih študentov.

ved, v danem trenutku pa niso imeli študentskega statusa. V celotnem vzorcu je bilo 64,8 % žensk in 35,2 % moških, povprečna starost vprašanca pa je bila 23,2 leta. Med anketiranci je bilo 21,1 % redno zaposlenih, 36,8 % je opravljalo študentske oblike dela, 42,1 % pa jih v času izvedbe raziskave ni bilo zaposlenih. Tabela 1 prikazuje spol in delovno aktivnost glede na posamezno stopnjo študija. Pri tem je potrebno opozoriti, da je raziskava potekala v obdobju pandemije covid-19, kar je vplivalo na obseg zaposlenosti. Kot poudarja Kajzer (2020: 8–9) se je zelo verjetno ravno obseg študentskega dela zmanjšal, saj je bila v skupini mladih med 15. in 24. letom starosti v Sloveniji v tem obdobju delovna aktivnost za 10,5 % nižja glede na leto prej.

Tabela 1: Podrobnosti vzorca (v %).

Anketiranci	Dodiplomski		Podiplomski		Brez statusa		Po statusu	
Moški	58,6	32,9	29,9	40,6	11,5	38,5	100	/
Ženske	65,8	67,1	24,1	59,4	10,1	61,5	99,9	/
Po spolu	/	100	/	100	/	100	/	/
Neaktivni na trgu dela	84,6	56,8	14,4	23,4	1,0	3,8	100	/
Študentsko delo	67,8	39,4	32,2	45,3	0	0	100	/
Redno zaposleni	11,8	3,9	39,2	31,3	49,0	96,2	100	/
Po zaposlenosti	/	100	/	100	/	100	/	/

Opomba: V prvem delu celic v stolpcih je prikazan odstotek glede na spremenljivke v vrstici, v drugem delu pa odstotek glede na spremenljivko v stolpcih.

Povprečni anketiranec je imel 3,8 leta delovnih izkušenj (vključno s študentskim delom). Med delovno aktivnimi je 3,9 % delovalo na vodstvenih položajih, 17,1 % na položajih srednjega managementa, 79,1 % pa na operativni ravni. 47,4 % delovno aktivnih je svoje delovno mesto opredelilo kot tako zahtevno, da je za delo na njem potrebna visokošolska izobrazba. Ravno tako je med delovno aktivno populacijo 59,4 % delovalo v podjetjih, ki so redno poslovala s tujino, 40,6 % pa v podjetjih, ki so delovala samo v Sloveniji.

4 Rezultati

4.1 Znanje

V Tabeli 2 so prikazani rezultati ocenjenega znanja. V drugem stolpcu so prikazani rezultati povprečnega ocenjenega znanja, pri čemer vrednost 1 pomeni neznanje

jezika, vrednost 2 znanje na ravni A1³ in tako dalje do vrednosti 7, ki implicira znanje na ravni C2⁴ po CERF lestvici. Nadaljnji stolpci prikazujejo razdelitev anketirancev po posameznih skupinah v odstotkih. Razberemo lahko, da je med preučevanimi jeziki angleščina pričakovano na prvem mestu po znanju. Največji del anketirancev se je pri njej uvrstil na B2⁵ raven znanja, medtem ko je povprečni rezultat še višji, in sicer vrednost 5,47 pomeni, da se anketiranci v povprečju nahajajo med B2 in C1⁶ ravnjo. Čeprav se ocena zdi izredno visoka, nekateri visokošolski učitelji tujih jezikov opažajo, da se je v zadnjih desetletjih raven znanja angleščine pri študentih močno dvignila (Kansky Rožman 2021). Obenem je seveda potrebno opozoriti tudi na potencialno pristranskost, saj pri samoocenjevanju na posameznika vpliva več različnih dejavnikov, ki bodisi podcenjujejo bodisi precenjujejo dejansko lastno znanje (MacIntyre, Noels, Clement 1997, Iwamoto 2015: iii–v).

Tabela 2: Ocenjeno znanje jezikov (v %).

Jezik	Znanje	1	2	3	4	5	6	7
	Povprečje	Ne znam	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Angleščina	5,47	0,0	0,4	3,1	9,3	39,0	32,8	15,4
Hrvaščina	3,40	12,3	24,2	20,4	20,4	6,9	8,5	7,3
Nemščina	2,89	24,6	22,3	17,3	17,7	13,5	2,3	2,3
Srbščina	2,70	40,3	16,7	16,7	7,0	5,4	6,2	7,8
Španščina	1,73	66,5	16,7	4,7	5,8	3,1	1,9	1,2
Italijansščina	1,55	74,2	12,1	5,9	2,7	2,7	2,0	0,4
Ruščina	1,30	85,6	8,2	2,7	1,2	0,8	0,0	1,6
Francoščina	1,26	86,4	6,6	3,5	1,9	1,6	0,0	0,0
Makedonščina	1,26	90,4	4,8	0,7	1,4	0,0	0,7	2,1
Slovaščina	1,16	93,8	4,1	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1
Turščina	1,07	94,2	5,4	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0
Portugalščina	1,05	96,5	2,7	0,4	0,0	0,4	0,0	0,0

³ A1 (preživetvena raven) vključuje kompetentnost za sporazumevanje le v osnovnih vsakodnevnih situacijah, slušno in pisno razumevanje je zelo omejeno, posameznik uporablja najosnovnejše slovnične strukture (Lingula 2021).

⁴ C2 (raven mojstrstva) predstavlja znanje na ravni izvirnega govorca, na kateri se posameznik izraža brezhibno (Lingula 2021).

⁵ B2 (višja raven) predstavlja tiste, ki se sporazumevajo tekoče in spontano, njihova komunikacija in argumentiranje sta suverena, uporabljajo zahtevnejše slovnične strukture (Lingula 2021).

⁶ C1 označuje sposobnost tekočega sporazumevanja, ki je naravno v vseh splošnih in profesionalnih situacijah, pisno in ustno razumevanje ter izražanje je odlično, jezik se odlično prilagaja glede na situacijo in želeni učinek (Lingula 2021).

Kitajščina	1,04	98,0	1,2	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4
Poljščina	1,04	96,5	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Albanščina	1,03	99,2	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Bolgarščina	1,03	98,6	0,7	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0
Arabščina	1,02	98,1	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Grščina	1,02	98,4	1,2	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0
Madžarščina	1,02	98,1	1,6	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Švedščina	1,02	98,8	0,8	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Češčina	1,01	98,6	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Opomba: Odstotki so prikazani glede na vrstico.

Na drugem mestu med preučevanimi jeziki je glede na povprečno raven znanja anketirancev hrvaški jezik, ki je s tem tudi prvi med preučevanimi slovanskimi in prvi med sosednjimi jeziki. Res je sicer, da povprečno znanje hrvaščine že precej zaostaja za povprečnim znanjem angleščine, saj se znanje hrvaškega jezika v povprečju nahaja med A2⁷ in B1⁸ ravno (3,40), modus pa je pri A1 stopnji, saj se skoraj četrtina anketirancev (24,2 %) opredeli za to raven znanja. Na tretjem mestu se nahaja še en sosednji jezik, in sicer nemščina, ki pa je v povprečju že pod ravno A2 (2,89). Med sosednji nemščino in italijanščino sta se na lestvici vrnila dva nesosednja jezika, in sicer srbsščina in španščina. Indikativno je, da je na C1 in C2 ravni znanja srbskega jezika kar 14 % anketirancev, medtem ko je pri sicer višje uvrščeni nemščini takšnih le 4,6 %. Na drugi strani se je kar 40,3 % anketirancev opredelilo, da ne zna srbskega jezika niti za A1 raven, medtem ko je pri nemščini takšnih 24,6 %. To je indic za višjo variabilnost oz. višji standardni odklon pri merjenju znanja srbskega jezika, kar odraža posebnost slovenskega prostora. Istočasno je tistih, ki srbskega jezika sploh ne poznajo, več od anketirancev, ki ne poznajo nemškega, kar je po vsej verjetnosti posledica dejstev, da je nemščina sosednji jezik in jo prištevamo med t. i. velike svetovne jezike, kar ima implikacije na položaj jezika v slovenskem šolskem sistemu. Na drugi strani je v Sloveniji v primerjavi z nemško govorečimi narodi večji delež prebivalstva narodnostno ali po poreklu Srbov, kar je vzrok za večji delež anketirancev na relativno visokih ravneh znanja. Ravno tako je mogoče ugotoviti, da ocenjeno znanje hrvaškega in srbskega jezika statistično značilno močno pozitivno korelira (Spearmanov koeficient $r = 0,82$; $p < 0,01$). Kljub temu t-test ($t = 10,788$; $p < 0,001$; $d = 0,67$) kaže, da anketiranci statistično značilno razlikujejo med hrvaškim in srbskim jezikom, in sicer gre za zmerno veliko razliko v percepcijah. To je indic, da se v Sloveniji, vsaj med preučevano populacijo, percepcija o enotnem srbohrvaškem jeziku zmanjšuje.

⁷ A2 (vmesna raven) predstavlja kompetentnost za sporazumevanje v preprostih vsakodnevnih situacijah, slušno in pisno razumevanje ter izražanje je omejeno, posameznik uporablja osnovne slovnične strukture (Lingula 2021).

⁸ B1 označuje sposobnost samostojnega pogovarjanja v večini situacij, slušno in pisno razumevanje je dobro, posameznik pozna najpomembnejše slovnične strukture (Lingula 2021).

Povprečno znanje ostalih jezikov je relativno nizko. Sosednja italijanščina je namreč zadnja izmed šest jezikov, ki v povprečju dosegajo oceno večjo od 1,5, kar implicira, da so bližje A1 ravni znanja kot oceni »ne znam jezika«. Povprečni anketiranec torej ne zna ostalih šest merjenih slovanskih jezikov, tako kot ne zna sosednje madžarščine, niti za A1 raven znanja. V tej skupini jezikov marginalno izstopata znanje ruščine in makedonščine, kar je posledica vzorca populacije v raziskavi. Čeprav so namreč vsi diplomanti in študentje, ki so izpolnjevali anketo, študij opravljali na programih v slovenščini, lahko opazimo majhen delež tistih, ki je izkazal izredno visoko raven ruskega, makedonskega in tudi slovaškega jezika. Po vsej verjetnosti gre za tuje diplomante/študente, ki so jim navedeni jeziki prvi, a so obvladali slovenski jezik tako dobro, da so lahko izbrali tudi študijske vsebine v slovenščini. Na Ekonomski fakulteti v Ljubljani je namreč v zadnjem desetletju opazen porast ravno ruskih, makedonskih in v nekoliko manjši meri slovaških študentov na programih v slovenščini. Ostali slovanski jeziki, poljščina, bolgarščina in češčina, pri preučevani populaciji niso nič bolj prisotni od na primer portugalščine, kitajščine, albanščine ali arabščine.

Znanje jezikov se ne razlikuje statistično značilno glede na spol ($p > 0,05$), istočasno pa s starostjo šibko značilno korelira znanje angleškega ($r = 0,19$; $p < 0,01$), hrvaškega ($r = 0,15$; $p < 0,05$) in srbskega ($r = 0,16$; $p < 0,05$) jezika, z delovno dobo pa ravno tako šibko pozitivno korelira le znanje hrvaščine ($r = 0,23$; $p < 0,01$) in srbsčine ($r = 0,19$; $p < 0,05$).

Tabela 3 prikazuje primerjave povprečnih ravni znanja jezikov glede na raven študija. Znanje angleškega jezika je med študentsko populacijo prepričljivo na prvem mestu. Podiplomski študentje se uvrščajo nekoliko višje, in sicer se jih kar 45,3 % uvršča na C1 raven (34,4 % je na B2 in kar 17,2 % na C2), modus med dodiplomskimi študenti pa je na B2 ravni znanja (46,7 %), manj jih je na C1 (27,6 %), še manj pa na C2 (11,2 %) ravni. Tudi pri znanju hrvaščine se podiplomski študentje ocenjujejo višje od dodiplomskih. Relativna večina dodiplomskih študentov je sicer na A2 ravni (24,5 %), med podiplomskimi pa le na A1 ravni znanja (31,0 %), a v povprečju podiplomski vendarle dosegajo višjo oceno. Slednje je posledica majhnega deleža tistih, ki ne znajo hrvaškega jezika niti za A1 raven znanja (3,4 %), medtem ko je takšnih kar 14,2 % dodiplomskih študentov. Tudi na relativno visokih ravneh znanja (B2 in višje) je »le« 18,8 % dodiplomskih in kar 31,1 % drugostopenjskih študentov. Podobno je pri znanju nemščine. Podiplomski študentje se namreč uvrščajo višje na CEFR lestvici in so v povprečju malo nad A2 ravno, dodiplomski malo pod A2 ravno znanja. Relativna večina podiplomskih študentov je sicer na A1 ravni znanja (21,9 %), 26,5 % na B2 ali višji stopnji. Največ (25,5 %) dodiplomskih študentov ne zna nemščine niti za A1 raven, na B2 ali višjo raven znanja pa se uvršča 14,4 % študentov, ki so še na prvi stopnji študija. Drugi najbolj prisoten tuji slovanski jezik pri preučevani populaciji je srbsčina, pri kateri so se podiplomski študenti ravno tako boljše ocenili glede znanja od dodiplomskih kolegov. Vendar je za razliko od angleščine, hrvaščine in nemščine, pri srbskem jeziku razvidno, da se relativna večina vprašancev tako na dodiplomskem kot podiplomskem študiju ocenjuje z oceno »1«, ki označuje neznanje oz. znanje, ki ni dovolj dobro niti za A1 raven CEFR lestvice. Pri srbsčini je sicer še vedno relativno veliko podiplomskih študentov na vsaj B2 ravni znanja (25,8 %), med dodiplomskimi pa je delež takšnih bistveno manjši (15,7 %). Pri vseh ostalih jezikih, za katere so anketiranci ocenjevali lastno znanje, je absolutna večina tako podiplomskih kot dodiplomskih študentov pri oceni »1«. Poleg ostalih šest slovanskih sta v tej skupini tudi sosednji italijanski in madžarski jezik.

Tabela 3: Razlike v znanju glede na stopnjo študija.

Raven študija / Znanje jezika	Povprečje	1	2	3	4	5	6	7
		Ne znam	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Angleški jezik								
Dodiplomski	5,31	0,0	0,7	3,3	10,5	46,7	27,6	11,2
Podiplomski	5,73	0,0	0,0	3,1	0,0	34,4	45,3	17,2
Hrvaški jezik								
Dodiplomski	3,26	14,2	23,2	24,5	19,4	3,9	8,4	6,5
Podiplomski	3,69	3,2	29,0	17,7	19,4	12,9	11,3	6,5
Nemški jezik								
Dodiplomski	2,80	25,5	22,2	18,3	19,6	11,1	1,3	2,0
Podiplomski	3,12	20,3	21,9	18,8	12,5	20,3	3,1	3,1
Srbski jezik								
Dodiplomski	2,54	43,1	17,0	16,3	7,8	5,2	3,3	7,2
Podiplomski	2,94	37,1	16,1	16,1	4,8	3,2	17,7	4,8
Italijanski jezik								
Dodiplomski	1,53	74,5	12,4	5,2	3,3	2,6	2,0	0,0
Podiplomski	1,60	71,7	11,7	10,0	1,7	1,7	3,3	0,0
Ruski jezik								
Dodiplomski	1,29	85,6	9,2	2,0	1,3	0,0	0,0	2,0
Podiplomski	1,25	85,2	8,2	4,9	0,0	1,6	0,0	0,0
Makedonski jezik								
Dodiplomski	1,07	93,9	4,9	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Podiplomski	1,59	83,7	6,1	0,0	2,0	0,0	2,0	6,1
Slovaški jezik								
Dodiplomski	1,11	95,1	3,7	1,2	0,0	0,0	0,0	1,2
Podiplomski	1,31	89,8	6,1	0,0	0,0	0,0	0,0	4,1
Poljski jezik								
Dodiplomski	1,04	96,2	3,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Podiplomski	1,04	95,7	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bolgarski jezik								
Dodiplomski	1,00	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Podiplomski	1,10	95,8	2,1	0,0	0,0	2,1	0,0	0,0
Češki jezik								
Dodiplomski	1,01	98,8	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Podiplomski	1,02	97,9	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Opomba: Odstotki so prikazani glede na vrstico.

V nadaljevanju smo razčlenili znanje jezikov glede na angažiranost posameznika na trgu dela (Tabela 4). Pri vodilnem tujem jeziku med opazovano populacijo, angleščini, lahko opazimo nekoliko višje znanje pri redno zaposlenih, zaposlenih na položaju srednjega managementa, pri tistih na delovnih mestih z zahtevano visokošolsko izobrazbo in pri tistih, ki poslujejo s tujino. Ob tem je potrebno poudariti, da je izkazano znanje v vseh merjenih segmentih v povprečju nad oceno 5,0, ki označuje B2 raven znanja in da je variabilnost med segmenti relativno nizka.

Tabela 4: Znanje jezikov glede na vključenost na trg dela.

Jezik	Ang	Hrv	Nem	Srb	Ita	Rus	Mak	Slk	Pol	Bol	Češ
Neaktivni na trgu dela	5,47	3,26	2,95	2,62	1,59	1,26	1,24	1,31	1,02	1,08	1,04
Študentsko delo	5,37	3,32	2,80	2,49	1,53	1,34	1,12	1,02	1,06	1,02	1,00
Redno zaposleni*	5,81	3,98	2,88	3,36	1,50	1,35	1,25	1,17	1,04	1,04	1,01
Potrebna VŠ izobrazba	5,59	3,77	2,95	2,94	1,59	1,21	1,32	1,16	1,00	1,00	1,02
Ni potrebna VŠ izobrazba	5,34	3,17	2,73	2,39	1,33	1,34	1,29	1,17	1,09	1,10	1,00
Vodstvo	5,20	4,00	4,80	3,20	2,80	1,00	1,00	1,25	1,00	1,00	1,00
Srednji management	5,71	4,24	2,91	3,29	1,33	1,52	1,21	1,00	1,00	1,00	1,00
Izvedbena raven	5,39	3,23	2,71	2,43	1,42	1,26	1,29	1,19	1,06	1,01	1,01
Poslovanje s tujino	5,64	3,76	2,92	2,90	1,53	1,24	1,52	1,14	1,04	1,09	1,00
Poslovanje le v Sloveniji	5,19	3,08	2,78	2,35	1,34	1,34	1,03	1,20	1,05	1,00	1,03

Opomba: * – aktivni na trgu dela s podpisano pogodbo o zaposlitvi (vključno samozaposleni) ne glede na časovno (ne)določenost pogodbe.

Pri hrvaškem jeziku lahko opazimo, da znanje raste s stopnjo vključenosti v trg dela. Redno zaposleni se namreč uvrščajo višje od tistih, ki opravljajo študentska dela, in od neaktivnih. Ravno tako je tudi pri hrvaščini opazno boljše znanje pri tistih, ki opravljajo delo na delovnih mestih z zahtevano visokošolsko izobrazbo, pri tistih, ki delujejo v okviru podjetij, ki poslujejo s tujino, in pri zaposlenih na položaju srednjega managementa. Za razliko od angleščine je pri znanju hrvaškega jezika variabilnost

nekoliko višja. Tako so na primer zaposleni na položaju srednjega managementa v povprečju nad B1 ravtnjo, zaposleni v podjetjih, ki poslujejo samo v Sloveniji, pa le malo nad A1 ravtnjo znanja. Podobno je stanje tudi pri znanju srbskega jezika, le da je povprečna ocena znanja povsod nižja za 0,5 do 1 ocene.

Zelo majhna variabilnost je ugotovljena tudi pri znanju nemščine, z izjemo znanja anketirancev na vodstvenih položajih. Ocena 4,8, namreč pomeni skoraj C1 raven znanja. Podobno razmerje ob nižjih vrednostih lahko opazimo tudi pri znanju italijanskega jezika, kjer so zaposleni na vodstvenih položajih v povprečju skoraj na A2 ravni znanja. Pri ruščini in makedonščini lahko opazimo, da vodstveni delavci sploh nimajo znanja teh jezikov, sta pa jezika prisotna na nižjih ravneh.

4.2 Uporabnost tujih jezikov

Zaznave uporabnosti obravnavanih tujih jezikov v Tabeli 5 ne kažejo bistveno drugačne slike kot samoocene znanja, kar je indic, ki gre v smeri potrjevanja teze, da posamezniku šele pridobljeno znanje ponuja vpogled v vse možnosti, ki ga to znanje omogoča. Težko je torej ocenjevati uporabnost nekega znanja, ki ga oseba nima. Lahko le predvideva na temelju lastne presoje, ki je rezultat vseh objektivnih in subjektivnih zaznav posameznika, njegovih individualnih posebnosti in posebnosti okolja, v katerem se giblje. To spoznanje nekoliko zmanjša negativno presenečenje, da večino jezikov anketiranci vidijo kot povsem neuporabne. Pričakovanja so bila sicer drugačna, saj gre za opazovanje specifičnega segmenta populacije, ki naj bi imel nekoliko več podjetniških interesov, kar naj bi impliciralo tudi ambicijo po iskanju priložnosti v tujini in posledični večji zaznavi uporabnosti znanja tujih jezikov. Rezultati sicer potrjujejo prevlado angleškega jezika med opazovano populacijo. 95,8 % vprašancev meni, da je znanje angleškega jezika zelo uporabno, 4,2 % pa vidi to znanje kot večinoma uporabno. Nemški jezik je po teh rezultatih na drugem mestu pred hrvaščino na tretjem, ki med osmimi slovanskimi jeziki zaseda prvo mesto. Na skupno četrto mesto, tretje med sosednjimi, se uvršča znanje italijanskega jezika, ki je na tej lestvici prehitelo španščino in srbsščino. Slednja je torej glede na lestvico znanja na lestvici zaznane uporabnosti uvrščena dve mesti nižje. Zaseda sicer drugo mesto med slovanskimi jeziki in po angleščini ter španščini tudi tretje po zaznani uporabnosti med jeziki, ki niso sosednji. Srbščini sledi francoščina, ki je zadnji jezik, ki je pri merjenju uporabnosti dosegel povprečno oceno večjo od 3, ostali so že pod mejo, ki loči jezike z zaznano večjo in manjšo uporabnostjo. Ruščina je zelo blizu tej vrednosti, vsi ostali slovanski jeziki pa dosega povprečno oceno, ki je nižja od 2.

Tabela 5: Uporabnost jezika (v %).

Jezik	Uporabnost	1	2	3	4	5
	Povprečje	Povsem neuporabno	Večinoma neuporabno	Ne morem se odločiti, ali je uporabno ali ne	Večinoma uporabno	Zelo uporabno
Angleščina	4,96	0,0	0,0	0,0	4,2	95,8
Nemščina	4,31	1,6	3,9	10,2	30,9	53,5
Hrvaščina	3,74	4,3	13,2	12,8	43,8	26,0
Italijanščina	3,43	6,6	16,3	23,7	33,9	19,5
Španščina	3,33	9,0	16,1	25,5	31,4	18,0
Srbščina	3,11	16,0	17,9	23,0	25,7	17,5
Francoščina	3,09	12,4	21,3	24,4	29,1	12,8
Ruščina	2,95	18,4	21,2	21,2	25,5	13,7
Kitajščina	2,86	24,5	17,1	20,2	23,7	14,4
Portugalščina	2,32	26,1	35,8	22,2	12,1	3,9
Švedščina	2,07	40,2	28,3	18,5	10,2	2,8
Arabščina	2,06	43,9	25,5	15,3	11,4	3,9
Turščina	1,98	44,5	27,3	15,6	10,2	2,3
Češčina	1,93	43,8	30,6	16,0	8,3	1,4
Madžarščina	1,92	44,3	29,4	18,0	6,3	2,0
Slovaščina	1,90	46,2	29,7	14,5	7,6	2,1
Grščina	1,88	46,5	28,1	18,0	6,3	1,2
Poljščina	1,86	46,2	31,0	14,5	6,9	1,4
Makedonščina	1,86	46,2	31,0	15,9	4,1	2,8
Albanščina	1,79	52,0	27,3	13,3	5,1	2,3
Bolgarščina	1,70	52,4	29,7	13,8	3,4	0,7

Opomba: Odstotki so prikazani glede na vrstico.

Zahodnoslovanski jeziki se uvrščajo višje od makedonščine in bolgarščine, kar kaže, da imajo ti jeziki vendarle nekoliko boljši status od tistih južnoslovanskih, s katerimi ima slovenska populacija nekoliko manj stikov. Obenem lahko ugotovimo, da vsi slovanski jeziki z izjemo češkega na lestvici uporabnosti nazadujejo glede na lestvico znanja. To velja predvsem za vse južnoslovanske jezike, in sicer hrvaščino pri zaznavi uporabnosti znanja jezika na drugem mestu prehití nemščina, srbski jezik je dve mesti nižje, makedonščina z 9. mesta nazaduje na 19., bolgarščina s 16. na zadnje 21. Tudi ruščina izgubi eno mesto, slovaščina z 10. pade na 16., poljščina pa s 14. na 18. Le

omenjena češčina s tega vidika beleži napredek, in sicer z zadnjega (21.) na 12. mesto. Zaznave uporabnosti niso statistično značilno različne med spoloma, obenem tudi ne korelirajo značilno ne z dolžino delovne dobe ne s starostjo anketirancev. Izjema pri slednjem je zopet češki jezik, pri katerem zaznava uporabnosti znanja statistično značilno (a zelo nizko) korelira s starostjo ($r = 0,18$; $p < 0,05$).

Rezultati analize razlik med zaznavami glede na raven študija ponujajo jasno sliko o tem, da podiplomski študenti zaznavajo večjo uporabnost znanja opazovanih tujih jezikov (Tabela 6). Presenetljivo pri tem ni nobene izjeme, le da je ta razlika med povprečnimi vrednostmi zaznav uporabnosti pri določenih jezikih (npr. angleščini) statistično neznačilna. Glede na to, da starost očitno ni dejavnik, ki vpliva na zaznavo koristnosti, je vzroke za razlike med dodiplomskimi in podiplomskimi študenti potrebno iskati drugje, predvsem v obsegu učne snovi, ko so jo morali predelati pri dosedanjem študiju, in v njihovi angažiranosti na trgu dela.

Tabela 7 razkriva, da delovno aktivni anketiranci, bodisi redno zaposleni bodisi zaposleni prek študentskega servisa, zaznavajo večjo uporabnost znanja hrvaškega, srbskega in v manjši meri tudi ruskega jezika. Tega ne zaznamo pri oceni uporabnosti znanja ostalih slovanskih jezikov, ki jih obravnavamo v tej študiji, kar nam implicitno nakazuje, znanje katerih jezikov je bolj cenjeno na slovenskem trgu dela. Glede na dejstvo, ali oseba meni, da opravlja delo, za katero je potrebna visokošolska izobrazba ali ne, ni opaznih pomembnejših razlik pri zaznavah uporabnosti jezikov.

Tabela 6: Uporabnost znanja jezika (v %).

Uporabnost jezika	Povprečje	1	2	3	4	5
		Povsem neuporabno	Večinoma neuporabno	Ne morem se odločiti, ali je uporabno ali ne	Večinoma uporabno	Zelo uporabno
Angleški jezik						
1. stopnja	4,96	0,0	0,0	0,0	3,9	96,1
2. stopnja	4,97	0,0	0,0	0,0	3,1	96,9
Nemški jezik						
1. stopnja	4,27	2,0	2,5	11,9	33,1	50,3
2. stopnja	4,44	1,6	1,6	6,3	31,7	58,7
Hrvaški jezik						
1. stopnja	3,72	4,5	13,6	13,0	42,9	26,0
2. stopnja	3,94	0,0	11,3	11,3	50,0	27,4
Italijanski jezik						
1. stopnja	3,45	7,8	12,3	26,0	35,1	18,8
2. stopnja	3,47	4,8	17,7	22,6	35,5	19,4

Srbski jezik						
1. stopnja	3,04	15,6	20,1	25,3	22,7	16,2
2. stopnja	3,11	17,7	14,5	21,0	32,3	14,5
Ruski jezik						
1. stopnja	2,84	19,7	21,7	24,3	23,7	10,5
2. stopnja	3,20	16,4	16,4	16,4	32,8	18,0
Češki jezik						
1. stopnja	1,80	48,8	31,3	12,5	6,3	1,3
2. stopnja	2,20	34,7	28,6	20,4	14,3	2,0
Slovaški jezik						
1. stopnja	1,84	49,4	25,9	17,3	6,2	1,2
2. stopnja	2,06	38,8	36,7	8,2	12,2	4,1
Poljski jezik						
1. stopnja	1,81	46,9	33,3	12,3	6,2	1,2
2. stopnja	2,00	52,9	28,6	16,3	10,2	2,0
Makedonski jezik						
1. stopnja	1,77	48,1	32,1	14,8	4,9	0,0
2. stopnja	2,10	38,8	32,7	16,3	4,1	8,2
Bolgarski jezik						
1. stopnja	1,67	51,9	33,3	11,1	3,7	0,0
2. stopnja	1,76	53,1	26,5	14,3	4,1	2,0

Opomba: Odstotki so prikazani glede na vrstico.

Tabela 7: Zaznava uporabnosti znanja jezikov glede na aktivnost na trgu dela.

Jezik	Ang	Nem	Hrv	Ita	Srb	Rus	Češ	Slk	Pol	Mak	Bol
Neaktivni na trgu dela	4,97	4,26	3,62	3,31	2,94	2,87	2,00	2,04	1,88	1,94	1,68
Študentsko delo	4,97	4,40	4,01	3,70	3,16	3,03	1,83	1,75	1,86	1,80	1,69
Redno zaposleni*	4,94	4,25	3,73	3,21	3,42	2,91	2,04	1,96	1,78	1,87	1,65
Potrebna VŠ izobrazba	4,97	4,34	3,90	3,58	3,03	3,06	1,78	1,78	1,66	1,78	1,64
Ni potrebna VŠ izobrazba	4,99	4,26	3,94	3,36	3,39	2,83	2,00	1,88	2,06	2,00	1,77

Vodstvo	5,00	4,40	3,60	3,80	2,60	3,00	2,00	2,00	1,25	1,25	1,25
Srednji management	4,95	4,25	3,95	3,76	3,43	3,71	2,21	2,21	2,14	2,29	2,14
Izvedbena raven	4,97	4,32	3,96	3,41	3,21	2,76	1,85	1,78	1,88	1,85	1,67
Poslovanje s tujino	4,97	4,27	3,90	3,42	3,10	2,97	1,77	1,80	1,68	1,88	1,70
Poslovanje le v Sloveniji	4,98	4,40	4,04	3,56	3,45	2,91	2,07	1,90	2,15	1,95	1,75

Opomba: * – aktivni na trgu dela s podpisano pogodbo o zaposlitvi (vključno samozaposleni) ne glede na časovno (ne)določenost pogodbe.

Nasprotno velja pri analizi razlik v percepcijah uporabnosti znanja jezikov glede na raven v organizacijskih hierarhiji, na kateri deluje posameznik. Opazimo namreč, da večjo uporabnost jezika izkazujejo zaposleni na ravni srednjega managementa. Izjema je hrvaščina, ki ji enako uporabnost kot slednji pripisujejo tudi zaposleni na operativni ravni. Domnevamo torej lahko, da je to posledica dejstva, da so položaji srednjega managementa običajno v organigramih prepleteni z največjim številom razmerij z drugimi položaji in imajo posledično večji obseg komunikacije. Zaposleni na tej ravni so očitno odgovorni za največ kontaktov s poslovnimi partnerji iz tujine. Dejstvo, da je relativno visoka uporabnost znanja hrvaščine izkazana tudi pri zaposlenih na operativni ravni, lahko pojasnimo kot posledico dejstva, da je hrvaščina tudi sosednji jezik, s katerim je slovensko prebivalstvo bolj v stiku od drugih slovanskih jezikov. Pri tem je opazna razlika primerjave z drugimi jeziki. Rezultati namreč kažejo, da zaposleni na vodstvenih položajih bolj kot zaposleni na položajih srednjega managementa in na izvedbeni ravni cenijo znanje angleščine, nemščine in italijanščine. Zelo nas je presenetil rezultat, iz katerega je razvidno, da anketiranci, ki delujejo v podjetjih, katera ne poslujejo s tujino, načeloma nekoliko bolj cenijo znanje tujih jezikov. To bi lahko pojasnili z identificiranim deficitom v znanju, ki ga je ta segment populacije pokazal v primerjavi s tistimi, ki delujejo v podjetjih, katera imajo poslovne odnose tudi s tujimi poslovnimi partnerji.

5 Sklep

Primerjava z zadnjim popisom prebivalstva in analizami, ki so preučevale slovensko delovno aktivno prebivalstvo v preteklosti, potrjuje domnevo, da raven znanja jezikov med določeno populacijo in percepcija koristnosti tega znanja nista statični kategoriji. To še posebej velja za slovenski govorni prostor, kjer ima relativno velik delež prebivalstva tujejezične stike. Rezultati kažejo, pri katerih jezikih je sedanja in prihodnja slovenska stroka na področju poslovnih in ekonomskih ved boljša in kje obstajajo deficiti znanja. Obenem z analizo percepcije uporabnosti jezika študija nakazuje tudi prostor za delovanje (visoko)šolskih institucij, ki bi več kot očitno morale dati večji poudarek

na informiranju o pomembnosti znanja tujih jezikov, predvsem (južno)slovanskih, ki se po zaznavah uporabnosti uvrščajo nekoliko nižje. Raziskava je izvedena na specifičnem delu slovenske populacije, a so ti rezultati blizu splošni sliki znanja in percepcije uporabnosti jezikov v slovenski družbi, saj se danes v Sloveniji največ mladih odloča ravno za študij poslovnih in ekonomskih ved. Še več, s svojim delovanjem po študiju posredno zelo močno vplivajo tudi na druge dele prebivalstva.

Kljub temu da je slovenščina (južno)slovanski jezik in imajo potemtakem govorci slovenščine vsaj na nižjih ravneh potencial za hitrejšo napredovanje pri učenju sorodnih jezikov, slovanski jeziki ne prevladujejo med tujimi jeziki v Sloveniji. Pri opazovani populaciji je namreč opazna dominantnost angleškega jezika, in sicer tako na ravni znanja kot na ravni zaznane uporabnosti tega znanja, kar kaže, da so sodobni globalizacijski procesi pustili močan odtis tudi v slovenski družbi. Na drugo mesto med preučevanimi jeziki se glede na povprečno raven znanja uvršča hrvaški jezik, ki je s tem tudi prvi med preučevanimi slovanskimi in tudi prvi med sosednjimi jeziki. Vendar pa znanje hrvaščine, ki je v povprečju med A2 in B1 ravnjo, že precej zaostaja za povprečnim znanjem angleščine, ki se nahaja med B2 in C1 ravnjo znanja. Na tretjem mestu je znanje nemščine, tej sledi srbski jezik, ki se uvršča pred romanskima španščino in italijanščino. Znanje ostalih jezikov je nizko, tudi ostalih šest merjenih slovanskih jezikov anketiranci v povprečju ne znajo niti za A1 raven znanja.

Redno zaposleni izkazujejo boljše znanje angleškega, hrvaškega in srbskega jezika, kar je indikator, da se znanje teh jezikov na trgu dela ceni. Ravno tako nekoliko višje znanje izkazujejo tisti, ki za svoja delovna mesta potrebujejo visokošolsko izobrazbo in delujejo v podjetjih, ki imajo poslovne odnose s tujino, zaposleni na izvedbeni ravni se večinoma uvrščajo nekoliko nižje. Dodiplomski študentje v povprečju izkazujejo nižjo stopnjo znanja tujih jezikov od kolegov na podiplomski ravni, kar je razumljivo glede na nekaj manj priložnosti za učenje, obenem pa se sklada s tezo, da približevanje trgu dela zahteva prilagajanje študentov na področju znanja tujih jezikov

Pri percepciji uporabnosti znanja sta med slovanskimi jeziki na vrhu hrvaščina in srbščina. Tudi na tem področju se sicer potrjuje dominantnost angleškega jezika, medtem ko je nemški jezik zaznan kot drugi najbolj uporaben. Med slovanskimi jeziki je le še ruščina na meji zaznav pretežne uporabnosti in neuporabnosti. Ostali slovanski jeziki so zaznani kot večinoma neuporabni. Zanimivo je, da se pri tem zahodnoslovanski jeziki vendarle uvrščajo višje od makedonščine in bolgarščine. Obenem je razvidno tudi, da vsi južnoslovanski jeziki na lestvici uporabnosti nazadujejo glede na lestvico znanja. To je izhodišče za bolj poglobljeno študijo vzrokov, obenem pa tudi indikator, da v slovenski družbi obstajajo silnice, ki zmanjšujejo zaznavo vrednosti znanja teh jezikov. Na vseh, ki delujemo na področju slavistike, je del bremena, da to stanje spremenimo.

LITERATURA

- Arzu AKKUYUNLU, Helena KOVAČIČ, Ivan SVETLIK, Samo PAVLIN, 2009: *Development of competencies in the world of work and education: report on the qualitative analysis of higher education institutions and employers in five countries*. Ljubljana: HEGESCO, University of Ljubljana, Faculty of Social Sciences.
- Rosemarie BUHLMANN, Anneliese FEARN, 2000: *Handbuch des Fachsprachenunterrichts*. Tübingen: Narr.
- Slavica ČEPON, 2006: English language globalism = Globalnost engleskog jezika. *Jezik i mediji*. Ur. Jagoda Granić. Zagreb, Split: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku. 155–64.
- Enux Education, 2021: The most studied languages. [Na spletu](#).
- Margit HORVATH, Manica DANKO, Polona KOVAČ, Janez STARE, 2012: Tujejezikovno izobraževanje – analiza potreb in praks tujejezikovnega izobraževanja v slovenski javni upravi. *Uprava* 10/1. 71–103.
- Noriko IWAMOTO, 2015: *Effects of L2 affective factors on self-assessment of speaking*. Doctoral dissertation. Philadelphia, Tokyo: Temple University.
- Zorka JAKOŠ, 2007: The role of ESP in the newly developed Bologna study programmes at Slovene faculties. *English studies in flux*. Ur. Eva-Maria Graf, James Allen. Tübingen: Gunter Narr Verlag. 149–57.
- Mojca JARC, Vida ZORKO, 2013: Razvoj potrebe po učenju tujih strokovnih jezikov in vloga učitelja pri oblikovanju tujejezikovno kompetentnega diplomanta. *Teorija in praksa* 50/2. 142–442.
- Violeta JURKOVIČ, Melita DJURIĆ, 2008: Tuji jeziki stroke v slovenskem visokem šolstvu. *Jeziki v izobraževanju: zbornik prispevkov konferenca*. Ur. Milena Ivšek, Laila Aase. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. 215–21.
- Alenka KAJZER, 2020: *Vpliv epidemije na trg dela*. Ljubljana: UMAR.
- Vita KILAR, 2008: Der geschäftsbrief: ein versuch der analyse auf der basis der sprechakttheorie und der konversationsmaximen. *Transformationsräume: Aspekte des Wandels in deutscher Sprache, Literatur und Kultur*. Ur. Vahidin Preljević, Vedad Smailagić. Sarajevo: Bosansko filološko društvo. 52–65.
- Lingula, 2021: Angleščina, kaj znate po posamezni stopnji? [Na spletu](#).
- Dennis LOONEY, Natalia LUSIN, 2018: Enrollments in Languages Other Than English in United States Institutions of Higher Education, Summer 2016 and Fall 2016 Preliminary Report. [Na spletu](#).
- Peter MACINTYRE, Kimberly A. NOELS, Richard CLÉMENT, 1997: Biases in self-ratings of second language proficiency: The role of language anxiety. *Language Learning* 47/2. 265–87.
- John MUNBY, 1978: *Communicative Syllabus Design*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Vesna POŽGAJ HADŽI, 2012: *Izazovi kontrastivne lingvistike = Izzivi kontrastivnega jezikoslovja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Milivoja ŠIRCELI, 2003: *Verska, jezikovna in narodna sestava prebivalstva Slovenije: popisi 1921 – 2002*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
- Niko Toš, 2009: *Mobilnost slovenskih delavcev pri iskanju zaposlitve v državah EU/EGS*. Ljubljana: Arhiv družboslovnih podatkov.

USTNI VIR

Ženja KANSKY ROŽMAN, 2021: Predavateljica poslovne angleščine na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Pogovor.

SUMMARY

This article presents the situation as regards knowledge of foreign languages and perceptions of their usefulness in the fields of business and economics, and in this context discusses the position of select Slavic languages. The research results show the dominance of the English language, both as concerns knowledge of it and its perceived usefulness. In the second position on average is knowledge of Croatian, which is the first among Slavic languages studied and also the first among neighbouring languages. However, an average knowledge of Croatian is far behind an average knowledge of English. German is in third place, followed by Serbian, which ranks higher than Spanish and Italian. The average knowledge of other languages studied is below the A1 level. Regular employees are on average better in English, Croatian, and Serbian, which indicates that knowledge of these languages is valued in the labour market. Undergraduate students show a lower level of foreign language skills than their postgraduate colleagues. From the standpoint of usefulness, German is perceived as the second most useful language, while Croatian and Serbian are at the top among the Slavic languages. Other Slavic languages are perceived as mostly useless. Western Slavic languages, however, rank higher than Macedonian and Bulgarian. All South Slavic languages are ranked lower on the scale of usefulness compared to the scale of knowledge, which indicates the existence of forces in Slovenian society that reduce their perceived value.